

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ ІЗ
ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (5–9 КЛАСИ, НУШ)
Ужгородський ліцей ім. Августина Волошина Ужгородської міської ради
Закарпатської області
2026/2027 навчальний рік**

1. Нормативна основа

Оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів із зарубіжної літератури здійснюється відповідно до:

1. Закону України «Про освіту».
2. Закону України «Про повну загальну середню освіту».
3. Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898.
4. Наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів».
5. Наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти».
6. Чинної модельної навчальної програми та розробленої на її основі навчальної програми із зарубіжної літератури, за якою працює заклад освіти.

Оцінювання ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному, особистісно орієнтованому та культурологічному підходах.

2. Загальні підходи до оцінювання

Оцінювання результатів навчання із зарубіжної літератури спрямоване на визначення рівня сформованості читацької, літературної, комунікативної, культурної та творчої компетентностей учнів.

Основними завданнями оцінювання є визначення здатності учнів:

- усвідомлено читати й розуміти художні твори світової літератури;
- визначати тему, ідею, жанр та проблематику твору;
- аналізувати сюжет, композицію та систему образів;
- характеризувати персонажів, пояснювати їхні вчинки й мотиви поведінки;
- визначати художні засоби та пояснювати їхню роль;
- аналізувати й інтерпретувати літературні тексти;
- порівнювати художні твори різних авторів, країн і літературних епох;
- розуміти зв'язок літератури з історією, культурою та суспільством;
- висловлювати й аргументувати власні судження;
- створювати усні та письмові висловлювання за прочитаними творами;
- застосовувати літературознавчі поняття;
- виявляти критичне мислення, творчість і самостійність.

Оцінювання здійснюється за **12-бальною шкалою** відповідно до очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою.

3. Основні групи результатів навчання

Група 1. Усна взаємодія

Оцінюються вміння сприймати й розуміти усну інформацію, брати участь в обговоренні художніх творів, формулювати та аргументувати власну думку, вести діалог і дискусію.

Основні показники:

- розуміння змісту усних повідомлень;
- уміння переказувати зміст художнього твору;
- участь в обговоренні літературних проблем;
- формулювання власних суджень;
- аргументування позиції прикладами з тексту;
- уміння слухати співрозмовника та реагувати на його думку;
- логічність, послідовність і культура усного мовлення.

Група 2. Робота з текстом

Оцінюються вміння читати, аналізувати, інтерпретувати та критично осмислювати художні твори.

Основні показники:

- розуміння фактичного та прихованого змісту тексту;
- визначення теми, ідеї, жанру та проблематики;
- аналіз сюжету, композиції та конфлікту;
- характеристика персонажів;
- визначення художніх засобів;
- розуміння авторської позиції;
- встановлення міжтекстових і культурних зв'язків;
- формулювання самостійних висновків.

Група 3. Письмова взаємодія

Оцінюються вміння створювати письмові висловлювання за художніми творами, логічно викладати думки та аргументувати власну позицію.

Основні показники:

- розкриття запропонованої теми;
- створення зв'язного письмового тексту;
- самостійність суджень;
- аргументованість висновків;
- використання прикладів із літературних творів;
- логічність і послідовність;
- дотримання мовних норм;
- відповідність стилю та жанру роботи.

Група 4. Дослідження мовлення

Оцінюються вміння досліджувати мову художнього твору, аналізувати мовні та художньо-виражальні засоби, визначати особливості авторського стилю.

Основні показники:

- розпізнавання художніх засобів;
- визначення їхнього значення в тексті;
- пояснення ролі епітетів, метафор, порівнянь, символів та інших засобів;
- дослідження особливостей мовлення персонажів;
- аналіз авторського стилю;
- порівняння мовних особливостей різних творів;
- формулювання висновків щодо впливу мовних засобів на читача.

4. Загальні рівні результатів навчання

Рівень	Бали	Узагальнена характеристика
Початковий	1–3	Учень відтворює окремі відомості про автора й твір, називає персонажів, упізнає основні події, виконує елементарні завдання переважно за допомогою вчителя.
Середній	4–6	Учень розуміє основний зміст твору, переказує сюжет, визначає тему, характеризує персонажів за зразком, розпізнає окремі художні засоби та висловлює прості судження.
Достатній	7–9	Учень самостійно аналізує твір, визначає його проблематику, характеризує персонажів, пояснює художні особливості, використовує літературознавчі поняття, аргументує власні висновки.
Високий	10–12	Учень демонструє глибоке розуміння художнього твору, здійснює самостійний аналіз та інтерпретацію, порівнює літературні явища, критично осмислює прочитане, формулює оригінальні й переконливо аргументовані судження.

Наведена таблиця є предметно адаптованим узагальненням рівнів оцінювання. Повні офіційні загальні критерії за кожним балом визначені додатком до системи та загальних критеріїв оцінювання, затверджених наказом МОН № 722.

5. Критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності

5.1. Усні відповіді та обговорення літературних творів

Оцінюються:

- правильність і повнота відповіді;
- знання змісту художнього твору;
- розуміння проблематики;
- характеристика персонажів;
- використання літературознавчих понять;
- аргументованість власної позиції;
- наведення прикладів із тексту;
- логічність і послідовність мовлення;
- культура спілкування.

5.2. Читання та аналіз художніх творів

Оцінюються:

- розуміння змісту прочитаного;
- визначення теми, ідеї, жанру та проблематики;
- аналіз сюжету й композиції;
- визначення основних конфліктів;
- характеристика художніх образів;
- пояснення мотивів учинків персонажів;
- визначення художніх засобів та їхніх функцій;
- розуміння авторської позиції;
- уміння формулювати самостійні висновки.

Високий рівень оцінювання передбачає не лише знання змісту твору, а й здатність до його самостійного аналізу, аргументованої інтерпретації та критичного осмислення.

5.3. Письмові роботи: твори, літературні есе, відгуки, характеристики персонажів

Основними критеріями є:

- відповідність роботи запропонованій темі;
- повнота та глибина розкриття змісту;
- самостійність і оригінальність суджень;
- логічність та послідовність викладу;
- обґрунтованість власної позиції;
- використання прикладів із художнього тексту;
- правильність використання літературознавчих понять;
- змістовність висновків;
- мовне оформлення та грамотність.

Обсяг роботи, критерії та розподіл балів визначаються відповідно до очікуваних результатів навчання, вікових особливостей учнів і мети конкретного завдання.

5.4. Виразне читання художніх творів

Оцінюються:

- правильність відтворення тексту;
- розуміння його змісту;
- чіткість дикції;
- правильність інтонації;
- дотримання логічних наголосів і пауз;
- відповідність темпу читання змісту;
- емоційна виразність;
- передавання авторського задуму.

Під час оцінювання враховуються особливості жанру, змісту й емоційного забарвлення твору.

5.5. Читання напам'ять

Оцінюються:

- знання тексту;
- точність його відтворення;
- виразність декламування;
- логічні наголоси й паузи;
- правильність інтонації;
- розуміння змісту;
- передавання настрою твору.

Учні завчасно ознайомлюються з критеріями та розподілом балів за конкретне завдання.

5.6. Порівняльний аналіз художніх творів

Оцінюються:

- правильність визначення спільних і відмінних рис;
- розуміння історико-культурного контексту;
- уміння порівнювати тематику та проблематику;
- зіставлення персонажів, конфліктів і сюжетів;
- порівняння жанрових та художніх особливостей;
- використання аргументів із текстів;

- самостійність висновків.

Особлива увага приділяється здатності встановлювати зв'язки між літературою різних народів, культур та історичних епох.

5.7. Тестові роботи

Оцінюються:

- знання змісту художніх творів;
- розуміння літературознавчих понять;
- уміння визначати авторів, твори, жанри;
- розуміння тематики та проблематики;
- здатність аналізувати художні образи;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- уміння порівнювати й узагальнювати;
- правильність виконання завдань.

Кількість тестових завдань, їхня складність, максимальна кількість балів і порядок переведення результатів у 12-бальну шкалу визначаються для конкретної роботи та повідомляються учням до її виконання.

5.8. Творчі, проєктні та дослідницькі роботи

Оцінюються:

- відповідність змісту визначеній темі;
- глибина та повнота дослідження;
- достовірність використаної інформації;
- самостійність виконання;
- творчий та оригінальний підхід;
- використання літературних джерел;
- аргументованість висновків;
- якість представлення результатів;
- дотримання академічної доброчесності.

Формами роботи можуть бути літературні презентації, буктрейлери, читацькі щоденники, порівняльні таблиці, літературні карти, дослідження, інфографіка, вікторини, творчі проєкти та інші навчальні продукти.

6. Види оцінювання

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання спрямоване на відстеження навчального поступу учнів, визначення труднощів і надання конструктивного зворотного зв'язку.

Воно може здійснюватися через усні коментарі, самооцінювання, взаємооцінювання, спостереження, рефлексію та інші інструменти.

Результати формувального оцінювання не враховуються під час підсумкового оцінювання.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється протягом навчального процесу з метою визначення рівня досягнення очікуваних результатів навчання.

Учитель самостійно добирає інструменти та визначає періодичність оцінювання відповідно до навчальної програми.

Тематичне оцінювання

Тематичне оцінювання здійснюється за потреби на основі поточних оцінок, результатів підсумкової тематичної роботи або їх поєднання.

Проведення окремої підсумкової роботи після кожної теми, розділу чи модуля не є обов'язковим.

Семестрове оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється на основі тематичних оцінок, а за їх відсутності — поточних оцінок.

За рішенням учителя може проводитися підсумкова семестрова робота, що охоплює результати навчання, передбачені програмою на відповідний період.

За результатами семестру виставляється **одна оцінка із зарубіжної літератури**. Окреме семестрове оцінювання кожної групи результатів не є обов'язковим.

Річне оцінювання

Річне оцінювання здійснюється відповідно до чинних нормативних вимог на основі результатів навчання учня протягом навчального року.

7. Принципи об'єктивності та академічної доброчесності

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах:

- об'єктивності;
- справедливості;
- прозорості;
- неупередженості;
- систематичності;
- поваги до особистості учня;
- академічної доброчесності.

Учні мають право:

- бути завчасно ознайомленими з критеріями оцінювання;
- отримувати пояснення щодо виставлених оцінок;
- знати власні навчальні досягнення та напрями вдосконалення;
- отримувати конструктивний зворотний зв'язок;
- оскаржувати результати оцінювання в установленому порядку.

Під час оцінювання враховується рівень досягнення результатів навчання, а не поведінка учня чи особисте ставлення до нього.

8. Нормативні документи

1. **Державний стандарт базової середньої освіти**, постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п>
2. **Наказ МОН від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів»:**
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-26>
3. **Наказ МОН від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти»:**
<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultataiv-navchannia-uchniv-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity?v=6a8420819f7e7>
4. **Роз'яснення МОН «МОН спростило процедури оцінювання в базовій школі»** від 18.08.2026:
<https://mon.gov.ua/news/mon-sprostylo-protsedury-otsiniuvannia-v-bazovii-shkoli>

5. **Методичний посібник МОН «Мовно-літературна освітня галузь: як оцінювати в НУШ»:**
<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nush/mov-ociniuvannia-2025-putivnik.pdf>